

No. 104864

Bijl.: één

Betr.: S.Budiardjo c.s.

GEHEIM

Ik heb de eer Uwe Excellentie hiernevens aan te bieden een geheim rapport, handelende over de te Praag studerende Indonesiër Serwondo BUDIARDJO en diens recent verblijf te Amsterdam.

Hoewel verschillende in dit rapport behandelde punten in aanmerking komen om zo mogelijk nog aan een nader bedekt onderzoek te worden onderworpen, heb ik de ontvangen inlichtingen toch reeds van genoegzaam belang geacht om deze te Uwer kennis te brengen, terzake waarvan korthedshalve moge worden verwezen naar de in het rapport opgenomen toelichtingen.

Copie van bijgevoegd rapport zond ik mede aan de Minister van Binnenlandse Zaken.

HET HOOFD VAN DE DIENST,

Mr H.W.Felderhof

AAN:

Z.E.de Minister President,
Z.E.de Minister v.Buitenlandse Zaken,
Z.E.de Minister v.Uniezaken en Overzeese
Rijksdelen,
Z.E.de Minister v.Onderwijs, Kunsten en
Wetenschappen,

te
's-G R A V E N H A G E.

GEHEIM RAPPORT

Op 13 Februari 1951 arriveerde met het K.L.M.-vliegtuig uit Praag op Schiphol de reeds geruime tijd in de hoofdstad van Tsjecho-Slowakije studerende Indonesiër Serwondo BUDIARDJO, geboren te Tjilatjap, 5 Augustus 1921. Volgens zijn opgave zou hij veertien dagen in Nederland blijven en gedurende die tijd logeren bij R.SUNITO, voorzitter van de "Perhimpunan Indonesia" te Amsterdam.

Budiardjo werd van Schiphol gehaald met een auto van de E.V.C.

Betrokkene was in het bezit van een notitieboek waarin verschillende aantekeningen stonden, zowel in de Nederlandse, Engelse als in de Indonesische taal, kennelijk betrekking hebbende op het in November 1950 te Warschau gehouden Wereldvredecongres.

De 24ste Februari j.l. is Budiardjo per K.L.M.-vliegtuig naar Praag teruggekeerd; hij was in het bezit van meerdere exemplaren van het te Amsterdam verschijnende blad "De Indische Courant", enkele exemplaren van "Studie en Strijd" (orgaan van de "Organisatie van Progressieve Studerende Jeugd") en verder nam hij mee naar Praag één exemplaar van het A.N.J.V.-orgaan "Jeugd".

Bij zijn vertrek verklaarde Budiardjo, dat hij twee weken met vacantie in Nederland was geweest.

Dit laatste kan echter bezwaarlijk als juist aanvaard worden, omdat uit ontvangen inlichtingen is gebleken, dat hij heeft deelgenomen aan verschillende besprekingen, die er op wijzen, dat hij met instructies uit Praag herwaarts is gekomen.

S.Budiardjo is reeds eerder uit Praag in Nederland geweest en ook reeds eerder is vernomen, dat hij dan kwam met een opdracht. Nog onlangs - vóór zijn laatste verblijf te Amsterdam - is een rapport ontvangen over het contact tussen Praag en Amsterdam en over het overbrengen uit eerstgenoemde plaats van instructies door aldaar studerende Indonesiërs. Als belangrijkste figuur werd wederom S.Budiardjo genoemd.

Zoals uit de aanhef van dit rapport blijkt is hij kortgeleden weer te Amsterdam geweest.

Een daarover handelend rapport maakt melding van gehouden besprekingen ten huize van vorengenoemde R.Sunito waaraan o.a. - behalve door Budiardjo en Sunito - is deelgenomen door de reeds geruime tijd te Amsterdam verblijvende Indonesische communisten E.TAHSIN, DJAJENG PRATOMO en SUDIRDJO. (Van Tahsin is bekend, dat hij vertaalwerk verricht voor de C.P.N.-boekhandel "Pegasus", van Djajeng Pratomo, dat hij verbonden is aan de redactie van "De Waarheid" en van Sudirdjo, dat hij de rechterhand is van de E.V.C.-voorzitter B.Blokzijl en belast is met de communistische propaganda onder de Indonesische arbeiders in Nederland, in het bijzonder ook onder het tussen Indonesië en Nederland varende Indonesisch scheepspersoneel).

Ten aanzien van de besprekingen ten huize van Sunito is gerapporteerd, dat daarbij ter sprake is gekomen het communistische centrum te Praag. Dit centrum moest thans beschouwd worden als hoofdkwartier voor de communistische actie met betrekking tot Indonesië en de "Perhimpunan Indonesia" te Amsterdam moest derhalve voortaan een secundaire plaats innemen. Zonder instructies van Praag mag door de "Perhimpunan Indonesia" niets worden ondernomen.

(Hierbij zij dezerzijds aangetekend, dat Praag altijd al actief is geweest met betrekking tot Indonesië en dat uit het vorenstaande derhalve alleen zou kunnen worden afgeleid, dat de teugels strakker worden aangehaald en het centrum te Praag meer de leiding in handen zal nemen. Een aanwijzing hiervoor zou mogelijk ook te vinden zijn in het feit, dat in verband met de op 13 en 14 Maart 1951 te Amster-

dam te houden verkiezingen voor de "nieuwe ledenraad" van de Algemene Studentenvereniging door de samenwerkende verenigingen D.S.O. "Pericles", "Chung San Hui" (Indo-Chinezen) en "Rupi" (Indonesiërs), tezamen vormende een progressief blok, candidaat is gesteld L.de JONG, lid van het executive comité van de te Praag zetelende "International Union of Students").

Een ander punt van bespreking ten huize van Sunito zou naar verluidt geweest zijn: "Een order tot meerdere infiltratie in Indonesië door communistisch kader, o.a. door terugroeping uit Europa". (Hierbij zij aangetekend, dat het de laatste tijd dzz. reeds de aandacht heeft getrokken, dat bekende Indonesische communisten naar Indonesië zijn teruggekeerd, o.w. de laatstelijk nog te Praag studerende Zain NASUTION met zijn echtgenote Mej.F.C.PATTILOHY, die zich hier te lande actief op communistisch terrein bewoog en o.a. in verbinding stond met de Hongaarse Legatie te 's-Gravenhage. Verder zij in herinnering gebracht, dat de communistische beweging in Indonesië gebrek heeft aan intellectueel kader).

Anderzijds zou besloten zijn hier te lande een Indonesische communistische kern te handhaven, die dan "samen met de Russen zouden kunnen optreden en contrôle uitoefenen op de niet-communistische Indonesiërs". Wat dit laatste betreft maakt het bewuste rapport er melding van, dat tijdens de besprekingen de verwachting is uitgesproken, dat een oorlog medio 1952 of uiterlijk begin 1953 zou uitbreken.

Nagegaan wordt in welk verband en door wie deze opmerking is uitgesproken, doch hoe dit ook zij, in ieder geval is het vorige jaar gebleken, dat de in dit rapport genoemde Djajeng Pratomo reeds tot taak heeft contrôle uit te oefenen op niet-communistische Indonesiërs.

Verder moet er gesproken zijn over het zenden van wapens naar Indonesië, over richtlijnen voor sabotage door Indonesiërs die werkzaam zijn in vitale bedrijven, over het organiseren van een fluistercampagne en o.a. ook nog over het verstevigen van de band met en het zoeken van contact met andere organisaties.

Het een en ander maakt nog een punt van onderzoek uit om precies te doen vaststellen, welke waarde daaraan kan worden toegekend. Hieronder valt ook het bericht, dat als uitvloeisel van de gehouden besprekingen getracht moest worden een organisatie op te richten van Indo-Europeanen, die Warga-Negara zijn geworden.

Met betrekking tot de in dit rapport bedoelde grotere activiteit van Praag moet mogelijk ook gezien worden de oprichting te Amsterdam - kort na het te Praag in Augustus 1950 gehouden I.U.S.-congres - van de "Panitera", een communistische Indonesische groepering, die zou moeten zorgen voor verbreiding van de communistische ideologie onder de studerende. Oprichters waren Indonesiërs, die het congres hadden bijgewoond.

Het is verder bekend dat zij, die de leiding van "Panitera" in handen hebben, thans Russisch studeren.

Tenslotte zij nog het navolgende opgemerkt.

De gedurende het verblijf van S.Budiardjo te Amsterdam gehouden besprekingen wekken in het algemeen de indruk, dat maatregelen in beschouwing genomen zijn met het oog op een eventuele oorlog en verder met betrekking tot de communistische activiteit in Indonesië.

12-3-1951.